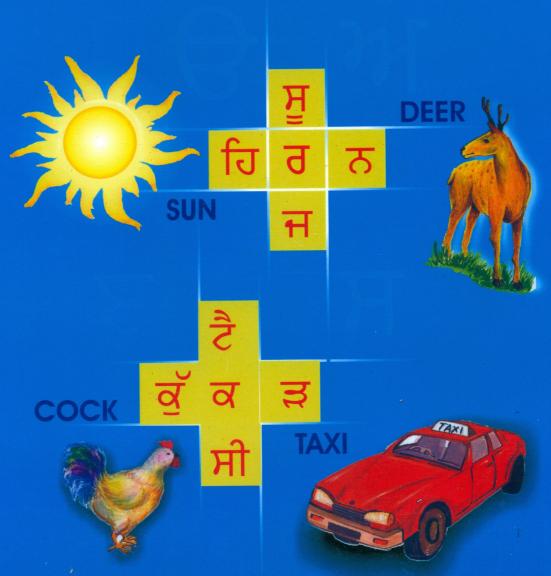
LET US LEARN GURMUKHI

[AN EASY PRIMER FOR GURMUKHI LEARNING]
BOOK II

Compiled by

Shamsher Singh Puri

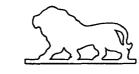
LET US LEARN GURMUKHI ਆਓ ਗੁਰਮੁਖੀ ਪੜ੍ਹੀਏ

[AN EASY PRIMER FOR GURMUKHI LEARNING]

BOOK II

GURMUKHI VOWELS & VOCABULARY ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਭੰਡਾਰ

Compiled by SHAMSHER SINGH PURI

Süngh Brothers
Amritsar

LET US LEARN GURMUKHI - BOOK II

[An Easy Primer for Gurmukhi Learning]

Compiled by

SHAMSHER SINGH PURI

President

ACADEMY OF SIKH STUDIES INC.
5235 STERLING TRACE CT.
LILBURN, GA. 30047

ISBN 81-7205-301-0

First Edition: January 2004

*Reprint:

March 2010

Price: Rs. 70-00

Publishers:

<u>Süngh Brothers</u>

Bazar Mai Sewan, Amritsar - 143 006

S.C.O. 223-24, City Centre, Amritsar - 143 001 E-mail: singhbro@vsnl.com

Website: www.singhbrothers.com

Printers:

PRINTWELL, 146, INDUSTRIAL FOCAL POINT, AMRITSAR.

Contents

Introduction	5
• ਕੰਨਾ	7
• ਸਿਹਾਰੀ	10
• ਬਿਹਾਰੀ	13
• ਔਂਕੜ	16
• ਦੁਲੈਂਕੜ	19
• ਲਾਵਾਂ	22
• ਦੋਲਾਵਾਂ	25
• ਹੋੜਾ	28
• ਕਨੌੜਾ	31
• ਮਾਤਰਾ ਟੈਸਟ	34
• ਉਚਾਰਣ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਛੇ ਚਿੰਨ੍ਹ	35
● ਛੋਟਾ ਹਾਹਾ	36
● ਛੋਟਾ ਰਾਰਾ	37
• ਛੋਟਾ ਵੱਵਾ	38
• ਅੱਧਕ	39
• ਟਿੱਪੀ	40
• ਬਿੰਦੀ	41
• ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ	42
• ਫ਼ਾਈਨਲ ਟੈਸਟ	43
• ਸ਼ਬਦ ਭੰਡਾਰ	45

Key to Punjabi Pronunciation

There are a number of sounds that are different in English and Punjabi or are totally absent in English. To help you pronounce the sounds based on your knowledge of English, the following phonetic system is employed in this series of books. (The comparable English sounds are supposed to be produced by the native English speakers, not by speakers of English as a second language.) This is not a standardized system yet. The best way to learn the pronunciation is to ask a native speaker of the language to model the sounds for you.

```
in middle of a word
                                       'u' in 'cup'
aa in middle of a word
                                       'a' in 'ball'
                                       'a' in 'flat'
   written above the word
au written above the word
                                       'o' in 'mom'
    written above the word
                                    = 'ay' in 'say'
    in middle and before a word = 'i' in 'sick'
ee in middle and after a word
                                    = 'ee' in 'speech'
oo written below the word
                                    = 'oo' in 'moon'
    in middle of a word
                                      'u' in 'put'
bh
                                    = 'bh' in 'bhangra'
ch (non aspirated)
                                     'ch' in 'patch'
chh (aspirated)
                                       ch in 'choke' (hard sound)
                                       'th' in 'the'
    with a dot at the bottom
d
dh
                                       t + d
jh
                                       ch + i
    with a dot at the bottom
                                     retroflex 'n'
                                       retroflex 'r'
                                       't' in 'sit' (soft sound)
    with a dot at the bottom
                                      similar to 'th' in 'think' (said very
                                       soft and without aspiration)
th (aspirated)
                                    = 'th' in 'thought'
th (aspirated t)
                                       similar to 't' in 'Tom'
Nasal Sounds
as 'n' in 'sing'
ή(')
                                       as 'n' in 'bank'
```

Introduction

By reading Book I, you have mastered Gurmukhi consonant letter sounds and are ready to learn Gurmukhi vowels. You have learned the 40 letters, their shapes and sounds. You know that each Gurmukhi letter has a particular sound that no other letter makes with the exception of 5 letters that are combination letters. For example w makes the sound of ब and ब, depending on its position in the word. If it is in the beginning, it makes the sound of ब as in भव, if it comes at the end it makes the sound of ब as in भव, इ, प, and ब are combination letters.

- ਝ sounds like ਚ if it appears in the beginning of the word as in ਝਰਨਾ and like ਜ if it is at the end as in ਸਾਂਝ.
- ਢ sounds like ਟ if it appears in the beginning of the word as in ਢਿਡ and like ਡ if it is at the end as in ਢੰਡ.
- ਧ sounds like ਤ if it appears in the beginning of the word as in ਧਰਤੀ and like ਦ if it is at the end as in ਸਾਧ.
- ਭ sounds like ਪ if it appears in the beginning of the word as in ਭਾਲੁ and like ਬ if it is at the end as in ਖੰਭ.

Except for these exceptions, all other letters have one sound. Similarly, all the nine Gurmukhi vowels represent one and only one sound. So, once you master these nine symbols and you already know the Gurmukhi letters, you are ready to read Gurmukhi. This book will help you to learn Gurmukhi vowels and help develop Punjabi vocabulary with the words. After you finish this book you should practice your reading skills by starting reading easy words and small sentences and going up to heavy reading like *Sakhis* and other story books. By this you will be able to read and build your Gurmukhi reading speed.

-AUTHOR

ਪਾਠ 9 Paath 1

ਕੈਨਾ □ਾ KANNA

Shape : TReaches to half the length of a letter.

Position: Written after the letter.

Sound : Same as 'a' in car, ball etc.

Examples: $\vec{a} + \vec{\tau} + \vec{a} + \vec{\tau} = \vec{a} \vec{\tau} \vec{a}$ kaaka (boy)

 $\overline{\theta} + \overline{\tau} + \overline{\theta} + \overline{\tau} = \overline{\theta}^{\dagger}\overline{\theta}^{\dagger}$ chaacha (uncle)

H + T + H + T = HTHT maama (Mom's brother)

Exceptions: Kanna cannot be used with $\theta \& \epsilon$.

Muharni : ਆ ਸਾ ਹਾ ਕਾ ਖਾ ਗਾ ਘਾ ਙਾ ਚਾ ਛਾ ਜਾ ਝਾ ਞਾ ਟਾ ਠਾ ਡਾ ਢਾ ਣਾ ਤਾ

ਥਾ ਦਾ ਧਾ ਨਾ ਪਾ ਫਾ ਬਾ ਭਾ ਮਾ ਯਾ ਰਾ ਲਾ ਵਾ ੜਾ ਸ਼ਾ ਖ਼ਾ ਗ਼ਾ ਜ਼ਾ ਫ਼ਾ

Excercise : Modify the Punjabi words written below by adding Kanna after

each letter. Write the new word on the space provided.

ਪਪ _____ paapa (dad)

ਅ ਜ _____ aaja (come)

ਦ ਦ ______ daada (grandpa)

ਤਲ _____ taala (lock)

Read these words. Say them loud. Say some more words that have the sound of Kanna in them. To build your vocabulary, learn these words and their meanings.

ਅਭਿਆਸ Abhiaas

Exercise

ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹੋ।

Read the words written below.

ਜਾਲਾ	ਸ਼ਾਲ	ਘਾਹ	ਕਾਰ਼ਾਜ਼	ਕਾਲਾ
ਚਾਹ	ਭਰਾ	ਬਾਲਕ	ਬਾਹਰ	ਵਾਲ
ਭਾਰਾ	ਸਾਹ	ਪਾਪ	ਮਾਮਾ	ਮਾਤਾ

		•	-1 -1		,,,,	., •		
	ਸ਼ਬਦ ਤਿ words			times e	each			
 ,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,			 			 		
 <u>.</u>		 	 			 		
 		,	 					·
					·			
						 ·		
						·		

	ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੋ। rds using Ka	.ṅna.				
10 10	ruo uomg m					
<u></u>						
				-		
 			. ,			
Other	Selected	Assign	ment 1	by the	Teache	r
 		, , , , , , , , , , , , , , , , , , ,		 		
 			·			

ਪਾਠ ੨ Paath 2

Shape : f Reaches to full length of a letter.

Position: Written before the letter.

Sound : Same as 'i' in hill, 'e' in before etc.

Examples : f + v + a = ਇਕ ik (one)

 $f + \pi + \sigma = \pi \sigma$ sir (head) $f + \sigma + \sigma + \sigma = \sigma \sigma$ hirn (deer)

Exceptions: Sihaaree cannot be used with θ & M.

Muhami : ਇ ਸਿ ਹਿ ਕਿ ਖਿ ਗਿ ਘਿ ਙਿ ਚਿ ਛਿ ਜਿ ਝਿ ਵਿ ਟਿ ਠਿ ਡਿ ਢਿ ਣਿ ਤਿ

ਥਿ ਦਿ ਧਿ ਨਿ ਪਿ ਫਿ ਬਿ ਭਿ ਮਿ ਯਿ ਰਿ ਲਿ ਵਿ ੜਿ ਸ਼ਿ ਖ਼ਿ ਗ਼ਿ ਜ਼ਿ ਫ਼ਿ

Excercise : Modify the Punjabi words written below by adding Sihaaree before

the first letter. Write the new word on the space provided.

ੲਸ _____ is (this)

ਕਤਾਬ _____ kitaab (book)

ਬਮਾਰ _____ bimaar (sick)

ਸ਼ਕਾਰ _____ shikaar (hunt)

Read these words. Say them loud. Say some more words that have the sound of Sihaaree in them. To build your vocabulary, learn these words and their meanings.

ਅਭਿਆਸ Abhiaas Exercise

ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹੋ। Read the words written below.

ਇਸ਼ਨਾਨ	ਇਲਾਜ	ਚਿਚੜ	ਸਿਖ	ਇਨਸਾਨ
ਕਿਸ	ਕਿੱਲਾ	ਬਿਸਤਰਾ	ਪਟਿਆਲਾ	ਲਿਖ
ਦਿਲ	ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ	ਹਿਸਾਬ	ਬਿੱਲਾ	ਕਿਰਪਾਨ

ਉੱਪਰ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਤਿੰਟ	ਨ ਵਾਰੀ ਲਿਖੋ।				
Write the words wi	ritten above th	ree times e	ach.		
		~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~			
					•••••
·				· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	
					<del></del>

Other Selected Assignment by the Teacher	ਸਿਹਾਰੀ ਵਾਲੇ ਕੋਈ 10 ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੋ। Write any 10 words using Sihaaree.
	Other Selected Assignment by the Teacher

ਪਾਠ ੩ Paath 3

ਬਿਹਾਰੀ $\square$ BIHAAREE

Shape : Reaches to full length of a letter.

Position: Written after the letter.

Sound : Same as 'ee' in feet, 'ea' in each, 'y' in Lilly etc.

Examples : H + 1 + B = HB meel (mile)

Exceptions: Bihaaree cannot be used with θ & M.

Muharni : ਈ ਸੀ ਹੀ ਕੀ ਖੀ ਗੀ ਘੀ ਙੀ ਚੀ ਛੀ ਜੀ ਝੀ ਵੀ ਟੀ ਠੀ ਡੀ ਢੀ ਣੀ ਤੀ

ਥੀ ਦੀ ਧੀ ਨੀ ਪੀ ਫੀ ਬੀ ਭੀ ਮੀ ਯੀ ਰੀ ਲੀ ਵੀ ੜੀ ਸ਼ੀ ਖ਼ੀ ਗ਼ੀ ਜ਼ੀ ਫ਼ੀ

Excercise : Modify the Punjabi words written below by adding Bihaaree after

the last letter. Write the new word on the space provided.

ਖਿੜਕ _____ khiṛkee (window)

ਕੀੜ _____ keeree (ant)

ਬਿਮਾਰ _____ bimaaree (sickness)

ਸ਼ਿਕਾਰ _____ shikaaree (hunter)

Read these words. Say them loud. Say some more words that have the sound of Bihaaree in them. To build your vocabulary, learn these words and their meanings.

ਅਭਿਆਸ Abhiaas Exercise

ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹੋ।

Read the words written below.

ਗਰਮੀ	ਇਮਲੀ	ਵੀਰਵਾਰ	ਰਬੜੀ	ਤੀਰ
ਚਿੜੀ	ਸਿੱਖੀ	ਕੀੜੀ	ਕਲਾਈ	ਤੀਹ
ਸ਼ੁਸ਼ਲੀ	ਕਾਰੀ	ਰੱਸੀ	ਗਰਮੀ	ਜਾਬੀ

ਉੱਪਰ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਲਿਖੋ। Write the words written above three times each.					
	~~.~~				
and the second s					
	·				
		~~-~~			

ਹਾਰੀ ਵਾਲੇ ਕੋਈ 10 ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੋ। rite any 10 words using Bihaaree.					
•••••					
	Other Selected Assignment by the Teacher				
***************************************					

ਪਾਠ 8 Paath 4

□ AUNKAŖ

Shape : Extends to full width of the letter.

Position: Written below the letter.

Sound : Same as 'u' in put.

 $\overline{d} + \underline{+} + \overline{d} = \overline{d}$ rukkh (tree)

Exceptions: Aunkar cannot be used with ਅ & 된.

: ਉਸ਼ਹੁਕੁਖੁਗੁਘੁਙੂਚੁਛੁਜੁਝੁਞੁਟੁਠੁਡੁਢੁਣੁਤੁ Muharni

ਥੁਦੁਧੁਨੁਪੁਫੁਬੁਭੁਮੁਯੁਰੁਲੁਵੁੜੁਸ਼ੁਖ਼ਗ਼ੁਜ਼ੁਫ਼

Excercise : Modify the Punjabi words written below by adding Aunkar under

the first letter. Write the new word on the space provided.

ਗਲਾਬੀ gulaabi (pink)

ਝਮਕਾ jhumka (ear ring)

ਸਖਮਨੀ sukhmani

ਸਫ਼ਨਾ sufna (dream)

Read these words. Say them loud. Say some more words that have the sound of Aunkar in them. To build your vocabulary, learn these words and their meanings.

ਅਭਿਆਸ Abhiaas Exercise

ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹੋ।

Read the words written below.

ਰੁੱਖ

ਸੁਖ

ਖਰਕ

ਮੁੱਲ

ਜੂਗ

ਘਣ

ਜੁਰਾਬ

ਪੁਲ

ਮੁਸ਼ਕ

ਹਣ

ਉਮਰ

ਹੁਕਮ

ਹੁਸ਼ਿਆਰ

ਖ਼ੁਸ਼ਕਿਸਮਤ

ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਲਿਖੋ।

Write the words written above three times each.

(17)	
ヘノ	

		10 ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੋ rds using Au					
			······				
				······································			
						,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,	
			-				
· · · · · · ·		-					
••••••							
		<del> </del>		· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·			
	Other	Selected	Assign	ment	by the	Teache	er
							·
					.,,,.		
					-1-2-11		

ਪਾਠ ਪ Paath 5

□ DULAINKAR

: _ Extends to full width of the letter. Shape

: Written below the letter. Position

Sound : Same as 'oo' in soon.

Examples

: ਸ + ਕ + ੂ + ਲ = ਸਕੂਲ school ਅ + ਾ + ਲ + ੂ = ਆਲੂ aaloo (potato) ਸ + ੂ + ਰ = ਸੂਰ soor (pig)

Exceptions: Dulainkar cannot be used with ਅ & 된.

: ਊਸੂਹੁਕੂਖੁਗੂ ਘੂਙੂਚੂਛੂਜੂਝੂਞੂਟੁਠੂਡੂਢੂਣੂਤੂ ਥੁਦੁਧੁਨੁਪੂਫੂਬੂਭੂਮੂਯੂਰੂਲੂਵੂੜੂਸ਼ੂਖ਼ੁਗ਼ਾਜ਼ੂਫ਼ Muharni

Excercise : Modify the Punjabi words written below by adding Dulainkar

under the first letter. Write the new word on the space provided.

ਬਟ boot (shoe)

koora (garbage) ਕੜਾ

ਪਰੀ poori (fried bread)

ਸਰਜ sooraj (sun)

Read these words. Say them loud. Say some more words that have the sound of Dulainkar in them. To build your vocabulary, learn these words and their meanings.

ਅਭਿਆਸ Abhiaas

Exercise

ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹੋ।

Read the words written below.

ਧੁੜ

ਚੂਹਾ

ਊਠ

ਕੁੜਾ

ਖ਼ਰਬੁਜਾ

ਇਗਲੂ

ਤਰਬੁਜ਼

ਬੁਹਾ

ਝੁਠ

ਝੁਠਾ

ਝੂਠੀ

ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਲਿਖੋ।

Write the words	Trite the words written above three times each.								

		10 ਸ਼ਬਦ ਲਿ ords using Di					
	WAR.						
					<del></del>		
<u> </u>							
	Other	Selected	Assign	ment	by the	Teache	er
			· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·				
<del> = .</del>							
							:

		_	_					_	_	_
Shar	16		Fytende	diagonally	to	full	width	of	the	letter
Ullap		•	LACHUS	diagonany	w	ıuıı	witati	OI	uic	ICIUCI.

Examples :
$$\alpha + + \alpha = \alpha \alpha$$
 cake $\alpha + + \beta = \beta \alpha$ jail $\alpha + \beta + \beta = \alpha \beta \alpha$ plate

Exceptions: Laavaan cannot be used with
$$\theta$$
 & ਅ.

ਕਸ	41-2-14.	Kes (sounds like 'case')=hair
ਵਲ		Vel (sounds like vail)=vine
ਲਟ		late (late)
ਕਲਾ		kela (hanana)

Read these words. Say them loud. Say some more words that have the sound of Laavaan in them. To build your vocabulary, learn these words and their meanings.

ਅਭਿਆਸ Abhiaas Exercise

ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹੋ।

Read the words written below.

ਤੇਰਾ	ਜੇਲ	ਲੇਲਾ	ਖੇਡ	ਸੇਬ
ਖੇਡਣਾ	ਮੇਖ	ਸ਼ੇਖ਼	ਸ਼ੇਰ	ਰੇਤ
ਸ਼ੇਲੀ	ਸ਼ੇਰ	~~ਟੇ~~ ਲ	ਦੇਮ	वेन

ਉੱਪਰ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਲਿਖੋ। Write the words written above three times each.								
			10.					
		<u> </u>						
					•••••			

		.0 ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੋ। ords using La			
_					
	Other	Selected	Assignment	t by the	Teacher

ਪਾਠ 2 Paath 7

ਦੋਲਾਵਾਂ 🗋 DOLAAVAAN

Shape : Extends diagonally to full width of the letter.

Position : Written above the letter.

Sound : Same as 'a' in cat, 'ai' in said etc.

Examples : $u + ^{^{\circ}} + \sigma = \mathring{u} \sigma$ pen

 $u + " + \sigma = " " " " pair (feet)"$

Exceptions: Dolaavaan cannot be used with $\theta \& \epsilon$.

Muharni : ਐ ਸੈ ਹੈ ਕੈ ਖੈ ਗੈ ਘੈ ਙੈ ਚੈ ਛੈ ਜੈ ਝੈ ਞੈ ਟੈ ਠੈ ਡੈ ਢੈ ਣੈ ਤੈ

ਥੈ ਦੈ ਧੈ ਨੇ ਪੈ ਫੈ ਬੈ ਭੈ ਮੈ ਯੈ ਰੈ ਲੈ ਵੈ ੜੇ ਸ਼ੈ ਖ਼ੈ ਗ਼ੈ ਜ਼ੈ ਫ਼ੈ

Excercise : Modify the Punjabi words written below by adding Dolaavaan

above the first letter. Write the new word on the space provided.

ਥਲਾ _____ thailla (bag)

ਵਰੀ _____ vairi (sounds like very)=enemy

ਬਲ _____ bail (ox)

ਹਰਾਨ _____ hairaan (surprised)

Read these words. Say them loud. Say some more words that have the sound of Dolaavaan in them. To build your vocabulary, learn these words and their meanings.

ਅਭਿਆਸ

Abhiaas

Exercise

ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹੋ।

Read the words written below.

ਹੈ ਲੈ ਲੈਲਾ ਪੈਰ

ਪੈਲੀ

ਵੈਰ

ਪੈਸਾ

ਖ਼ੈਰ ਭੈੜਾ ਸੈਰ

ਮੈਲਾ

ਵੈਗੀ

ਭੈਣ

ਐਤਵਾਰ

ਐਨਕ

ਪੈਸਾ

ਗ਼ੈਰ

ਉੱਪਰ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਲਿਖੋ।	ਉੱਪਰ	ਲਿਖੇ	ਸ਼ਬਦ	ਤਿੰਨ	ਵਾਰੀ	ਲਿਖੋ।
--------------------------------	------	------	------	------	------	-------

WITTE	uic	WOIUS	WIILLEII	above	unee	umes	Cacii.	
			š					

ਦੋਲਾਵਾਂ ਵ	ਵਾਲੇ ਕੋਈ	10 ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੋ	र्वे ।				
Write an	y 10 wc	ords using Do	olaavaan.				
· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·					· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	*	
<del></del>		* ************************************					
· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·							
<del></del>							
	- 1	0.1 1				1	
	Other	Selected	Assign	ment	by the	Teache	r
·							
						· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	
		· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·				· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	
			,	•••••••••••••••••••••••••••••••••••••••	•••••		

ਪਾਠ t Paath 8

ਹੋੜਾ 🗋 HOŖA

Shape : Extends to full width of the letter.

Position : Written above the letter.

Sound : Same as 'o' in cone.

Examples : $\mathcal{H} + \overline{\mathcal{H}} + \overline{\mathcal{H}} = \overline{\mathcal{H}}$ ਰ mor (sounds like more)=peacock

ਕ + $\overline{}$ + $\overline{}$ = ਕੋਟ coat $\overline{}$ $\overline{}$ $\overline{}$ + $\overline{}$ + $\overline{}$ = $\overline{}$ $\overline{}$ $\overline{}$ phone

Exceptions: Hora cannot be used with ਅ & 된.

Muharni : ਓ ਸੋ ਹੋ ਕੋ ਖੋ ਗੋ ਘੋ ਙੋ ਚੋ ਛੋ ਜੋ ਝੋ ਞੋ ਟੋ ਠੋ ਡੋ ਢੋ ਣੋ ਤੋ

ਥੋ ਦੋ ਧੋ ਨੋ ਪੋ ਫੋ ਬੋ ਭੋ ਮੋ ਯੋ ਰੋ ਲੋ ਵੋ ੜੋ ਸ਼ੋ ਖ਼ੋ ਗ਼ੋ ਜ਼ੋ ਫ਼ੋ

Excercise : Modify the Punjabi words written below by adding Hora above

the first letter. Write the new word on the space provided.

ਥੜਾ _____ thora (less)

ਕਹਰਾ _____ kohra (frost)

ਬਲਾ _____ bola (deaf)

ਸਮਵਾਰ _____ Somvaar (monday)

Read these words. Say them loud. Say some more words that have the sound of Hora in them. To build your vocabulary, learn these words and their meanings.

ਅਭਿਆਸ

Abhiaas

Exercise

ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹੋ।

Read the words written below.

ਲੋ

ਖੋਤਾ

ਪੋਤਾ

ਕੋਲੇ

ਮੌਰ

ਬੋਹਰ

ਦੋ

ਗੋਡਾ

ਘੋੜਾ

ਤੌਰ

ਗੋਲ

ਭੋਰਾ

ਰੋਣਾ

ਧੋਣਾ

ਚੌਰ

$\sim$	$\sim$		$\sim$		~_~	
ਚਪਰ:	ਲਿਖ	ਸ਼ਬਦ	<u>ਤਿਨ</u>	ਵਾਗੇ	ਾਲਖ	ı
_						-

	Write	the	words	written	above	three	times	each.
--	-------	-----	-------	---------	-------	-------	-------	-------

	_	_
1	2	$\overline{}$
L	Z'	ソ

		ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੋ। rds using H	oṛa.				
							,,
						-	
<del> </del>							
C	Other	Selected	Assign	nment	by the	Teacher	
							_
							•••••

ਪਾਠ ੯ Paath 9

ਕਨੌੜਾ 📋 KANAUŖA

Shape : Extends to full width of the letter.

Position: Written above the letter.

Sound : Same as 'o' in mom.

Examples : $\vec{a} + \vec{b} + \vec{d} = \vec{a}\vec{d}$ kaur (princess)

ਫ਼ + " + ਜ = ਫ਼ੌਜ fauj (army)

ਫ਼ + " + ਰ + ਨ = ਫ਼ੌਰਨ fauran (immediately)

Exceptions: Kanaura cannot be used with $\theta \& \epsilon$.

Muharni : ਔ ਸੌ ਹੌ ਕੌ ਖੌ ਗੌ ਘੌ ਝੌ ਚੌ ਛੌ ਜੌ ਝੌ ਞੌ ਟੌ ਠੌ ਡੌ ਢੌ ਣੌ ਤੌ

ਥੌ ਦੌ ਧੌ ਨੌ ਪੌ ਫੌ ਬੌ ਭੌ ਮੌ ਯੌ ਰੌ ਲੌ ਵੌ ੜੌ ਸੌ ਮੌ ਗ਼ੌ ਜ਼ੌ ਫ਼ੌ

Excercise : Modify the Punjabi words written below by adding Kanaura above

the first letter. Write the new word on the space provided.

ਸ _____ sau (hundred)

ਕੜਾ _____ kaura (bitter)

ਪੜੀ _____ pauṛi (ladder)

ड़नी _____ fauji (soldier)

Read these words. Say them loud. Say some more words that have the sound of Kanaura in them. To build your vocabulary, learn these words and their meanings.

ਅਭਿਆਸ Abhiaas

Exercise

ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹੋ।

Read the words written below.

ਰੌਲਾ

ਸੌਖਾ

ਪੌਦਾ

ਨੌਕਰ

ਨੌਕਰਾਣੀ

ਹਥੌੜਾ

ਨੌਕਰੀ

ਧੌਣ

ਚੌੜਾ

ਸੌੜਾ

ਦੌੜ

ਚੌੜੀ

ਔਰਤ

ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਲਿਖੋ।

Write the words written above three times each.

(32)

	ਵਾਲੇ ਕੋਈ 1	ا معنور واص	V a m a 1 1 m a				
rite a	any 10 we	ords using l	Kanauṛa.				
					<del></del>		
			***************************************				
	Other	Selecte	d Assig	nment	by the	Teache	er
	Other	Selecte	d Assig	nment	by the	Teache	er
	Other	Selecte	d Assig	nment	by the	Teache	er
	Other	Selecte	d Assig	nment	by the	Teache	er
	Other	Selecte	d Assig	nment	by the	Teache	er
	Other	Selecte	d Assig	nment	by the	Teache	er
	Other	Selecte	d Assig	nment	by the	Teache	er
	Other	Selected	d Assig	nment	by the	Teache	er
	Other	Selecte	d Assig		by the	Teache	er

ਮਾਤਰਾ ਟੈਸਟ

ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਤੱਕ ਇਕ ਲਕੀਰ ਖਿੱਚੋ।

ੂ 0 0 ਲਾਵਾਂ

ੁ 0 0 ਦੋਲਾਵਾਂ

□ 0 0 ਔਂਕੜ

0 0 ਦੁਲੈਂਕੜ

☐ 0 0 ਕੰਨਾ

ਾ 0 0 ਸਿਹਾਰੀ

🗋 0 0 ਹੋੜਾ

f□ 0 0 ਕਨੌੜਾ

ਪਾਠ **੧**o Paath 10

ਉਚਾਰਣ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਛੇ ਚਿੰਨ੍ਹ THE SIX SOUND MODIFIERS

In Gurmukhi script, there are six symbols that when used in conjuction with certain consonants and matras, modify those sounds.

ਛੋਟਾ ਹਾਹਾ	Chhota Haaha ्रि. This symbol literally means short 'h' and it is used to add a partial 'h' sound (emphasis) in some words e.g. whale is written as इंस and the 'h' is sounded softly.
ਛੋਟਾ ਰਾਰਾ	Chhota Raara This symbol literally means short 'r' and it is used to add a brief 'r' sound in some words e.g. Christmas is written as ਕ੍ਰਿਸਮਸ and the 'r' is sounded briefly.
ਛੋਟਾ ਵੱਵਾ	Chhota Vavva ৄ. This symbol literally means short 'v' and it is used to add a partial 'v' sound in some words e.g. svarg (heaven) is written as मृत्वा and the 'v' is sounded briefly.
ਅੱਧਕ	Aḍḍhak . This symbol is used to stress the sound of the consonant on which it is added just like double consonants are used in English to stress the sound of a consonant e.g. Lilly would be written as সিম্ভী and second 'l' is stressed. Without the Aḍḍhak, Lilly would sound as Lily, without any stress on 'l'.
टिॅपी	Tippi ੈ. This symbol is used to add a partial nasal sound to words e.g. 'm' in limp-ਲਿੰਪ. Tippi is used with Mukta words, Auńkar, Dulaińkar and Sihaari.
ਬਿੰਦੀ	Bindi . This symbol is used to add a partial nasal sound to words

e.g. 'n' in candy-ਕੈਂਡੀ. Bindi is used with all the other Matras.

ਪਾਠ **੧੧** Paath 11

ਛੋਟਾ ਹਾਹਾ 🔲 CHHOTA HAAHA

Shape : 📮

Position : Written below the letter.

Sound : Adds a brief 'h' sound to the word.

ਗ + ਲ + = ਗਲ੍ਹ galh (cheek)

Excercise: Read the words written below. Then add Chhota Haaha 📮 and

read again.

ਪੜ _____ paṛh (read)

ਪੜਾਈ _____ parhaaee (reading)

ਪਾਠ **੧੨** Paath 12

ਛੋਟਾ ਰਾਰਾ 🔲 CHHOTA RAARA

Shape

: □

Position: Written below the letter.

Sound

: Adds a brief 'r' sound to the word.

Examples : 4 + 7 = 43 prabh (God)

ਅੰ + h + + ਤ = ਅੰਮ੍ਰਿਤ amrit (nectar of immortality)

Excercise

: Read the words written below. Then add Chhota Raara $\overline{\ }$ and

read again.

ਪਿਥਵੀ

prithvi (earth)

professor

ਪਾਠ ੧੩ Paath 13 ਛੋਟਾ ਵੱਵਾ 📮 CHHOTA VAVVA

Shape : 📮

Position : Written below the letter.

Sound : Adds a brief 'v' sound to the word.

Examples : ਸ + ੂ + ਰਗ = ਸੂਰਗ swarg (heaven) $\ddot{R}$ + ੂ + ਅਭਿਮਾਨ = ਸ਼੍ਵੈ-ਅਭਿਮਾਨ swai-abhimaan (self-confidence)

: Read the words written below. Then add Chhota Vavva and Excercise

read again.

ਸਾਮੀ swaami (master)

tva (Your, pertains to God) ਤ

Chhota Vavva is rarely used in modern Punjabi, but is frequently used in Gurbani.

ਪਾਠ 98 Paath 14

ਅੱਧਕ 📋 Аррнак

Shape

: T Crescent moon.

Position

: Written above and between two letters.

Sound

: Stresses the sound of the letter that follows it in the word.

Examples

: व + ॅ + ਪ = वॅथ capp (cup)

ਅ + ੱ + ਗ = ਅੱਗ agg (fire)

Used with: Matras or without any Matra.

Excercise

: Read the words written below. Then add Addhak 📋 and read

again.

ਸਪ

sapp (snake)

ਬਿਲੀ

billy (cat)

ਪਾਠ **੧੫** Paath 15

टिंपी 📋 TIPPI

Shape : 📋	Inverted	crescent	moon.

$$M + ^{\circ} + \sigma + \sigma = \mathcal{H}$$
ਗੂਰ angoor (grapes)

Laavaan and Dolaavaan.

ਇਡੀਆ _____ Iṅdia
ਪਿਡ ____ piṅd (village)

ਸਿਘ _____ Singh

ਪਾਠ **੧੬** Paath 16

Shape : A dot.

Position: Written on or next to a Matra and above the letter.

Sound : Adds a nasal sound to the word. Sounds the same as 'm' in lamp,

or 'n' in candy.

Examples : $\vec{a} + \vec{r} + \vec{} = \vec{a}^{\dagger}$ kaa $\dot{n}$ (crow)

ਗ $+ \dot{\tau} + u + \dot{l} = \text{ਗਾਂਧੀ}$ Gandhi

Used with: Kanna, Hora, Kanaura, Bihaaree, Laavaan and Dolaavaan.

Exceptions: Bindi cannot be used with Aunkar, Dulainkar and Sihaaree and

in words without any Matra.

Excercise : Read the words written below. Then add Bindi 🗖 and read again.

ਪਲਕਾ ____ palkaan (eyelashes)

ਔਕੜ _____ Aunkar

ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ SUMMARY

There are nine vowel symbols in Gurmukhi script. They are called as Lagaan Matra. These are:

	Symbol	Name	Example
1.	Т	Kaṅna	a in car
2.	f	Sihaaree	i in hill
3.	f	Bihaaree	ee in see
4.	-	Auṅkaṛ	u in pull
5.	=	Dulainkaṛ	oo in school
6.		Laavaaṅ	ai in snail
7.	*	Dolaavaan	a in dad
8.	<u> </u>	Hoṛa	o in hope
9.	AD	Kanauṛa	o in mom

The words in which letters are joined without any Matra are called as Mukta words. Mukta means without or empty. For instance, Cup is a mukta word.

There are six sound modifiers. These are:

- 1. Chhota Raara : $\square$. Adds partial 'r' sound to the word.
- 2. Chhota Haaha: $\square$. Adds soft 'h' sound to the word.
- 3. Chhota Vavva : $\square$. Adds partial 'v' sound to the word.
- 4. Aḍḍhak : Ŭ. Stresses the following consonant.
- 5. Tippi : . Adds a nasal sound to the word. Can be used with or without Matra.
- 6. Bindi : i. Adds a nasal sound to the word. Bindi is always used

along with a Matra.

ਫ਼ਾਈਨਲ ਟੈਸਟ FINAL TEST

Fill in the dot to mark your answer.

		0	a in cat
1.	Kanna sounds the same as	0	a in car
		0	a in lake
		0	i in ink
2	Sihaaree sounds the same as	0	e in egg
		0	ee in feel
		_	
_		0	ee in see
3.	Bihaaree sounds the same as	0	a in safe
		0	u in put
	<i>,</i>	0	a in hat
4.	Laavaan sounds the same as	0	a in cake
		0	e in eat
			. 1 1
_		0	a in bad
5.	Dolaavaan sounds the same as	0	o in hat
		0	i in hill
		0	o in mom
6.	Hora sounds the same as	0	u in pull
	• • • • • • • • • • • • • • • • • • • •	0	o in old
_		0	a in hand
7.	Kanaura sounds the same as	0	o in hold
		$\sim$	o in mom

- 8. Auṅkaṛ sounds the same as
  O ui in suit
  O u in put
  O oo in soon
- 9. Dulaiṅkaṛ sounds the same as O oo in moon
  - O i in hit

ਸ਼ਬਦ ਭੰਡਾਰ VOCABULARY

	ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਦਿਨ	Hafte de din	Days of the week
1.	ਸੋਮਵਾਰ	Somvaar	Monday
2.	ਮੰਗਲਵਾਰ	Maṅgalvaar	Tuesday
3.	ਬੁੱਧਵਾਰ	Buḍhvaar	Wednesday
4.	ਵੀਰਵਾਰ	Veervaar	Thursday
5.	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	Shukkarvaar	Friday
6.	ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ	Shanicharvaar	Saturday
7.	ਐਤਵਾਰ	Aiţvaar	Sunday
			35 4 64
	ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ	Maheeniaan de naan	Months of the year
1.	ਜਨਵਰੀ	Janvary	January
2.	ਫ਼ਰਵਰੀ	Farvary	February
3.	ਮਾਰਚ	March	March
4.	ਅਪਰੈਲ	Aprail	April
5.	ਮਈ	Maee	May
6.	ਜੂਨ	Joon	June
7.	ਜੁਲਾਈ	July	July
8.	ਅਗਸਤ	Agasṭ	August
9.	ਸਤੰਬਰ	Saṭambar	September
10.	ਅਕਤੂਬਰ	Actoobar	October
11.	ਨਵੰਬਰ	Navambar	November
12.	ਦਸੰਬਰ	Dasambar	December

	ਰਿਸ਼ਤੇ	Rishte	Relations
1.	ਪਰਿਵਾਰ	parivaar	family
2.	ਮਾਂ	maan	mother
3.	ਬਾਪ	baap	father
4.	ਭੈਣ	bhain	sister
5.	ਜੀਜਾ	jeeja	sister's husband
6.	ਭਰਾ	bhra	brother
7.	ਭਾਬੀ	bhaabi	brother's wife
8.	ਬੇਟਾ/ਪੁੱਤਰ	betaa/puṭṭar	son
9.	घेटी/पी	bety/ti	daughter
10.	ਦਾਦਾ	daada	paternal grandpa
11.	ਦਾਦੀ	d aadi	paternal grandma
12.	ਨਾਨਾ	naana	maternal grandpa
13.	ਨਾਨੀ	naany	maternal grandma
14.	ਚਾਚਾ	chaacha	father's younger brother
15.	ਚਾਚੀ	chaachi	chaacha's wife
16.	ਤਾਇਆ	țaaiaa	father's elder brother
17.	ਤਾਈ	ṭaaee	taaiaa's wife
18.	ਮਾਮਾ	maama	mother's brother
19.	ਮਾਮੀ	maamy	maama's wife
20.	ਭੂਆ	bhooaa	father's sister
21.	<u> </u>	phuphphar	bhooaa's husband
22.	ਭਣੇਵਾਂ	bhaṇevaaṅ	sister's son
23.	ਭਣੇਵੀਂ	bhaṇeveen	sister's daughter
24.	ਸਾਲਾ	saala	wife's brother
25.	ਸਾਲੀ	saali	wife's sister
26.	ਪੋਤਰਾ	potra	son's son
27.	ਪੋਤਰੀ	poṭri	son's daughter
28.	ਦੋਹਤਰਾ	dohtra	daughter's son
29.	ਦੋਹਤਰੀ	dohtr [;]	daughter's daughter

	_		
	ਖਾਣੇ	Khaaņe	Foods
1.	ਰੋਟੀ	roti	plain bread
	ਫੁਲਕਾ	phulka	unleavened bread
3.	ਪਰੌਂਠਾ	parauṅtha	leavened butter bread
4.	ਪੂਰੀ	poori	deep fried bread
5.	ਨਾਨ	naan	oven baked bread
6.	ਦਾਲ	ḍaal	lentil
7.	ਸਬਜ਼ੀ	sabzi	vegetable
8.	ਪਨੀਰ	paneer	cheese
9.	ਮਟਰ	matar	peas
10.	ਛੋਲੇ	chholay	garbanzo
11.	ਰਾਜ ਮਾਂਹ	raaj maanh	kidney beans
12.	ਗੋਭੀ	gobhi	cauliflower
13.	ਬੰਦ ਗੋਭੀ	baṅḍ gobhi	cabbage
14.	ਤੋਰੀਆਂ	țoriaa n	zuccini
15.	ਸਾਗ	saag	mustard
16.	ਪਾਲਕ	paalak	spinach
17.	ਗੰਢਾ/ਪਿਆਜ਼	gaṅdha/piaaz	onion
18.	ਥੋਮ/ਲਸਣ	ṭhoam/lasaṅ	garlic
19.	ਅਦਰਕ	aḍrak	ginger
20.	ਟਮਾਟਰ	tamaatar	tomato
21.	ਖੀਰਾ	kheera	cucumber
22.	ਮੂਲੀ	mooli	radish
23.	ਆਲੂ	aalloo	potato
24.	ਚਿਕਨ	chicken	chicken
25.	ਰੈਤਾ	raița	yoghurt with condiments
26.	ਖੀਰ	kheer	milk-rice
27.	ਪੁਲਾਓ	pulaao	rice cooked with vegetables
28.	ਸੇਵੀਆਂ	seviaan	vermicelli
29.	ਬਰਫ਼ੀ	barfi	sweets made with milk
30.	ਲੱਡੂ	laddoo	sweets made with vesan
31.	ਜਲੇਬੀ	jalebi	spiral shaped sweets

	ਫਲ	Phal	Fruit
1.	ਅੰਬ	amb	mango
2.	ਅਮਰੂਦ	amrooḍ	guava
3.	ਅੰਗੂਰ	angoor	grapes
4.	ਆੜੂ	aaroo	peach
5.	ਸੰਤਰਾ	sanṭra	orange
6.	ਸੇਬ	seb	apple
7.	ਕੇਲਾ	kela	banana
8.	ਖ਼ੁਰਮਾਨੀ	<u>kh</u> urmaani	apricot
9.	ਤਰਬੂਜ਼	tarbooz	watermelon
10.	ਖ਼ਰਬੂਜਾ	<u>kh</u> arbooja	melon
	ਚੈਗੀ	cherry	cherry
12.	ਸਟ੍ਰਾਬੈਰੀ	strawberry	strawberry
	ਖਾਜਾ	Khaaja	Nuts/Dry Fruit
1.	ਅਖ਼ਰੋਟ	a <u>kh</u> roat	walnuts
	ਅਖ਼ਰੋਟ ਕਾਜੂ	a <u>kh</u> roat kaajoo	walnuts cashew
2.			
2. 3.	ਕਾਜੂ	kaajoo	cashew
 3. 4. 	ਕਾਜੂ ਬਦਾਮ	kaajoo baḍaam	cashew almonds
 3. 4. 5. 	ਕਾਜੂ ਬਦਾਮ ਨਿਓਜ਼ੇ	kaajoo baḍaam niozay	cashew almonds pine-nuts
 3. 4. 5. 	ਕਾਜੂ ਬਦਾਮ ਨਿਓਜ਼ੇ ਕਿਸ਼ਮਿਸ਼ ਖ਼ਜੂਰ	kaajoo badaam niozay kishmish <u>kh</u> ajoor	cashew almonds pine-nuts raisins dates
 3. 4. 6. 	ਕਾਜੂ ਬਦਾਮ ਨਿਓਜ਼ੇ ਕਿਸ਼ਮਿਸ਼ ਖ਼ਜੂਰ ਮੌਸਮ	kaajoo badaam niozay kishmish khajoor Mausam	cashew almonds pine-nuts raisins dates Seasons
 3. 4. 6. 	ਕਾਜੂ ਬਦਾਮ ਨਿਓਜ਼ੇ ਕਿਸ਼ਮਿਸ਼ ਖ਼ਜੂਰ ਮੌਸਮ ਸਰਦੀ	kaajoo badaam niozay kishmish khajoor Mausam sardee	cashew almonds pine-nuts raisins dates Seasons winter
 2. 3. 4. 5. 6. 	ਕਾਜੂ ਬਦਾਮ ਨਿਓਜ਼ੇ ਕਿਸ਼ਮਿਸ਼ ਖ਼ਜੂਰ ਮੌਸਮ ਸਰਦੀ ਗਰਮੀ	kaajoo baḍaam niozay kishmish khajoor Mausam sarḍee garmee	cashew almonds pine-nuts raisins dates Seasons winter summer
 2. 3. 4. 5. 6. 1. 2. 3. 	ਕਾਜੂ ਬਦਾਮ ਨਿਓਜ਼ੇ ਕਿਸ਼ਮਿਸ਼ ਖ਼ਜੂਰ ਮੌਸਮ ਸਰਦੀ ਗਰਮੀ ਬਸੰਤ	kaajoo badaam niozay kishmish khajoor Mausam sardee garmee basant	cashew almonds pine-nuts raisins dates Seasons winter summer spring
2. 3. 4. 5. 6. 1. 2. 3. 4.	ਕਾਜੂ ਬਦਾਮ ਨਿਓਜ਼ੇ ਕਿਸ਼ਮਿਸ਼ ਖ਼ਜੂਰ ਮੌਸਮ ਸਰਦੀ ਗਰਮੀ ਬਸੰਤ ਪਤਝੜ	kaajoo badaam niozay kishmish khajoor Mausam sardee garmee basant patjhar	cashew almonds pine-nuts raisins dates Seasons winter summer spring autumn
2. 3. 4. 5. 6. 1. 2. 3. 4. 5.	ਕਾਜੂ ਬਦਾਮ ਨਿਓਜ਼ੇ ਕਿਸ਼ਮਿਸ਼ ਖ਼ਜੂਰ ਮੌਸਮ ਸਰਦੀ ਗਰਮੀ ਬਸੰਤ ਪਤਝੜ ਮੀਂਹ	kaajoo badaam niozay kishmish khajoor Mausam sardee garmee basant patjhar meenh	cashew almonds pine-nuts raisins dates Seasons winter summer spring autumn rain
2. 3. 4. 5. 6. 1. 2. 3. 4. 5. 6.	ਕਾਜੂ ਬਦਾਮ ਨਿਓਜ਼ੇ ਕਿਸ਼ਮਿਸ਼ ਖ਼ਜੂਰ ਮੌਸਮ ਸਰਦੀ ਗਰਮੀ ਬਸੰਤ ਪਤਝੜ	kaajoo badaam niozay kishmish khajoor Mausam sardee garmee basant patjhar	cashew almonds pine-nuts raisins dates Seasons winter summer spring autumn

	ਕੁਦਰਤ	Kudraț	Nature
1.	ਅਸਮਾਨ	asmaan	sky
2.	ਬੱਦਲ	baḍḍall	clouds
3.	ਸੂਰਜ	sooraj	sun
4.	ਚੰਨ	chann	moon
5.	ਤਾਰੇ	taare	stars
6.	ਧਰਤੀ	dharțee	earth
7.	ਪਹਾੜ	pahaar	mountains
8.	ਪਹਾੜੀ	pahaaree	hill
9.	ਹਵਾ	hava	air/wind
10.	ਟੋਭਾ	tobha	pond
11.	ਨਦੀ	naḍee	lake
12.	ਦਰਿਆ	ḍaria	river
13.	ਸਮੁੰਦਰ	samundar	ocean
14.	ਧੂੜ	dhoor	dust
15.	ਰੋੜਾ	roŗa	stone
16.	ਧੁੱਪ	ḍhupp	sunshine
17.	ਛਾਂ	chhaan	shade
	ਵਕਤ	Vaqt	Time
1.	ਦਿਨ	ḍin	day
2.	ਰਾਤ	raaț	night
3.	ਦੁਪਹਿਰ	dupaihar	noon
4.	ਸ਼ਾਮ	shaam	evening
5.	ਸਵੇਰ	saver	morning
6.	ਪਲ	pal	moment
7.	ਸਕਿੰਟ	skińt	second
8.	ਮਿੰਟ	mint	minute

	ਵਕਤ	Vaqt	Time
9.	ਘੰਟਾ	ghaṅta	hour
10.	ਹਫ਼ਤਾ	hafṭa	week
11.	ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ	hafṭavaar	weekly
12.	ਮਹੀਨਾ	maheena	month
13.	ਮਹੀਨਾਵਾਰ	maheenavaar	monthly
14.	ਸਾਲ	saal	year
15.	ਸਾਲਾਨਾ	saalaana	yearly
16.	ਜੁੱਗ	jugg	era
17.	ਡੇਢ	dedh	half past one
18.	ਢਾਈ	dhaaee	half past two
19.	ਸਾਢੇ	saadhe	half past

Ginty	ਗਿਣਤੀ	Counting	Ginty	ਗਿਣਤੀ	Counting
1.	ਇਕ	ik	15.	ਪੰਦਰਾਂ	paṅḍraaṅ
2.	ਦੋ	do	16.	ਸੋਲਾਂ	solaan
3.	ਤਿੰਨ	tin	17.	ਸਤਾਰਾਂ	sataaraan
4.	ਚਾਰ	chaar	18.	ਅਠਾਰਾਂ	athaaraan
5.	ਪੰਜ	paṅj	19.	ਉੱਨੀ	unnee
6.	ਛੇ	chhe	20.	ਵੀਹ	veeh
7.	ਸੱਤ	saṭṭ	21.	ਇੱਕੀ	ikky
8.	ਅੱਠ	atth	22.	ਬਾਈ	baaee
9.	ਨੌਂ	nauṅ	23.	ਤੇਈ	ṭayee
10.	ਦਸ	das	24.	ਚੌਵੀ	chauvy
11.	ਗਿਆਰਾਂ	giaaraan	25.	ਪੱਚੀ	pachchy
12.	ਬਾਰਾਂ	baaraan	26.	ਛੱਬੀ	chhabby
13.	ਤੇਰਾਂ	teraan	27.	ਸਤਾਈ	sațaaee
14.	ਚੌਦਾਂ	chauḍaaṅ	28.	ਅਠਾਈ	athaaee

Giņty	ਗਿਣਤੀ	Counting	Giṇty	ਗਿਣਤੀ	Counting
29.	ਉਣੱਤੀ	uṇaṭṭy	56.	ਛਪੰਜਾ	chhapaṅja
30.	ਤੀਹ	țeeh	57.	ਸਤਵੰਜਾ	satvaṅja
31.	ਇਕੱਤੀ	ikaṭṭy	58.	ਅਠਵੰਜਾ	athvaṅja
32.	ਬੱਤੀ	batty	59.	ਉਣਾਹਠ	uṇaahath
33.	ਤੇਤੀ	tety	60.	ਸੱਠ	satth
34.	ਚੌਂਤੀ	chauṅṭy	61.	ਇਕਾਹਠ	ikaahath
35.	ਪੈਂਤੀ	painty	62.	ਬਾਹਠ	baahath
36.	ਛੱਤੀ	chaṭṭy	63.	ਤ੍ਰੇਹਠ	trehath
37.	ਸੈਂਤੀ	sainty	64.	ਚੌਂਹਠ	chauṅhath
38.	ਅਠੱਤੀ	athaṭṭy	65.	ਪੈਂਹਠ	painhth
39.	ਉਨਤਾਲੀ	unṭaaly	66.	ਛਿਆਹਠ	chhiaahth
40.	ਚਾਲੀ	chaaly	67.	ਸਤਾਹਠ	sataahath
41.	ਇਕਤਾਲੀ	ikṭaaly	68.	ਅਠਾਹਠ	athaahath
42.	ਬਤਾਲੀ	baṭaaly	69.	ਉਣ੍ਹੱਤਰ	uṅhaṭṭar
43.	ਤਰਤਾਲੀ	ṭarṭaaly	70.	ਸੱਤਰ	saṭṭar
44.	ਚੁਤਾਲੀ	chuṭaaly	71.	ਇਕਹੱਤਰ	ik-haṭṭar
45.	ਪੰਜਤਾਲੀ	paṅjṭaaly	72.	ਬਹੱਤਰ	bahaṭṭar
46.	ਛਤਾਲੀ	chhaṭaaly	73.	ਤਿਹੱਤਰ	tihaṭṭar
47.	ਸੰਤਾਲੀ	saṅṭaaly	74.	ਚੁਹੱਤਰ	chuhaṭṭar
48.	ਅਠਤਾਲੀ	athṭaaly	75.	ਪੰਝੱਤਰ	paṅjhaṭṭar
49.	ਉਣੰਜਾ	uṇaṅja	76.	ਛਿਹੱਤਰ	chhihaṭṭar
50.	ਪੰਜਾਹ	paṅjaah	77.	ਸਤੱਤਰ	saṭaṭṭar
51.	ਇਕਵੰਜਾ	ikvaṅja	78.	ਅਠੱਤਰ	athaṭṭar
52.	ਬਵੰਜਾ	bavaṅja	79.	ਉਣਾਸੀ	uṇaasee
53.	ਤਿਰਵੰਜਾ	tirvaṅja	80.	ਅੱਸੀ	assee
54.	ਚੁਰੰਜਾ	churaṅja	81.	ਇਕਾਸੀ	ikaasy
55.	ਪਚਵੰਜਾ	pachvanja	82.	ਬਿਆਸੀ	biaasy

Ginty	ਗਿਣਤੀ	Counting	Giņty	ਗਿਣਤੀ	Counting
83.	ਤਿਰਾਸੀ	țiraasy	92.	ਬਾਨਵੇਂ	baanven
84.	ਚੌਰਾਸੀ	chauraasy	93.	ਤਿਰਾਨਵੇਂ [:]	tiraanven
85.	ਪੰਜਾਸੀ	paṅjaasy	94.	ਚੌਰਾਨਵੇ <u>ਂ</u>	chauraanven
86.	ਛਿਆਸੀ	chhiaasy	95.	ਪਚਾਨਵੇ ~~ਂ~~	pachaanven
87.	ਸੱਤਾਸੀ	saṭṭaasy	96.	ਛਿਆਨਵੇ <u>ਂ</u>	chiaanven
88.	ਅੱਠਾਸੀ	atthaasy	97.	ਸੱਤਾਨਵੇ ~~ਂ~~	saṭṭaanveṅ
89.	ਉਣਾਨਵੇਂ	uṇaanveṅ	98.	ਅੱਠਾਨਵੇਂ [:]	atthaanven
90.	ਨੱਬੇ	nabbe	99.	ਨੜ੍ਹਿੰਨਵੇਂ	naṛhiṅnveṅ
91.	ਇਕਾਨ ~~ਵੇ~~ ਂ	ikaanven	100.	ਸੌ	sau